

Valeriu Sîrbu, Nicolae Cerișer, Vasile Romulus Ioan, *Un depozit de piese dacice din fier de la Piatra Roșie (sat Luncani, județul Hunedoara)*, Bibliotheca Septemcastrensis XV, Sibiu 2005 – serie editată de Prof. univ dr. Sabin Adrian Luca, 105 p.

Cei trei autori, doi istorici și un inginer care își desfășoară activitatea în centre diferite, aflate la mare distanță între ele, și-au unit eforturile pentru a desluși cât mai multe din tainele unui lot de obiecte păstrate în depozitele Muzeului Castelul Corvinilor din Hunedoara. Rezultatul acestui demers este un studiu publicat bilingv, nu cu mult timp în urmă.

Volumul este organizat în șapte capitole. Primul (I.) intitulat: *Introducere. Condițiile descoperirii* (p. 7-8), urmărește „povestea” pieselor care fac obiectul întregului studiu, parcursul urmat de către depozitul de obiecte până la identificarea sa de către specialiștii hunedoreni. Ele au fost aduse la muzeu de către o persoană rămasă necunoscută, pe parcursul intervalului 1995-1996. Refuzând să își decline identitatea, de teamă „să nu aibă probleme”, misteriosul personaj a precizat că au fost găsite pe un platou, în apropierea cetății de la Piatra Roșie. Omul a ținut să precizeze că a recuperat „atâtea câte a putut duce”. Ele au fost „uite” în depozitul instituției, până în anul 2002, când au fost regăsite printr-o întâmplare fericită.

Cel de-al doilea capitol *II. Catalogul pieselor* (p. 9-26) descrie fiecare dintre componentele depozitului, care au fost salvate. La început sunt prezentate armele: două vârfuri de lance și unul de sulică. Ele sunt urmate în ordine de uneltele destinate unor activități diverse: prelucrarea lemnului, lucrări agricole, accesorii pentru anumite unelte și unelte pentru fierărie și orfevrărie. Nu lipsesc nici garniturile metalice ale unor uși și porți. O categorie aparte o reprezintă aceea în care au fost încadrate obiecte cu diferite întrebuințări în viața și activitatea cotidiană, precum o bucsă provenind de la osia unui car. Însă de un interes deosebit sunt cele două ansambluri de piese interpretate ca fiind cătușe. Ele sunt primele obiecte de acest fel descoperite până în prezent pe teritoriul României, în context dacic.

III. Analizelor metalografice (p. 27-47) le-a fost destinat un capitol distinct în economia lucrării. Importanța investigațiilor fizico-chimice rezidă și din faptul că până în momentul de față foarte puține asemenea depozite au beneficiat de astfel de analize. Ele aduc o serie de precizări de mare importanță pentru cunoașterea tehnologiilor utilizate de meșterii daci. Analizele la care au fost supuse materialele arheologice dovedesc că metalurgia daci obțineau mai multe categorii de fier, destinat unor categorii diverse de unelte și arme. Investigațiile au scos în evidență unele dintre tehnologiile utilizate în Dacia, pentru confecționarea obiectelor din fier, dar și unele tehnici de extracție și obținerea fierului.

Cel de al IV-lea capitol a fost destinat *Analizei tipologice* (p. 49-57) a fiecărei categorii de obiecte, pe baza analogiilor cunoscute de pe întregul areal locuit de daci.

Concluziile sunt prezentate sintetic în capitolul V. *Considerații generale* (p. 59-62), unde se încearcă și am putea spune cu succes interpretarea tuturor informațiilor furnizate de investigațiile cu caracter istoric și fizico-chimic și este evidențiată importanța descoperirii. Tot această parte a lucrării oferă un cadru potrivit pentru discuții în legătură cu complexitatea fenomenului reprezentat de metalurgia fierului în epoca Regatului Dac.

În legătură cu momentul îngropării depozitului de unelte, autorii sunt de părere că are legătură cu războaiele daco-romane desfășurate la începutul secolului al II-lea al erei creștine.

Cele două pagini în care este prezentată *Bibliografia* utilizată de autori fac obiectul celui de al cincilea capitol al lucrării VI. (p. 63-64). Lucrările prezentate reprezintă un ghid util pentru oricine dorește să aprofundeze această temă.

Ultimul capitol, numerotat cu cifra VII. (p. 65-105) de către autori este destinat unor anexe și ilustrațiilor. În ceea ce privește anexele, nu putem să nu remarcăm utilitatea tabelelor realizate de autori care prezintă sintetic tipul de piesă, masa fiecărui obiect și trimiterea la ilustrație. În același timp, rezultatele analizelor chimice au fost structurate într-un alt tabel.

Apariția volumului prezentat în rândurile de mai sus atinge în cadrul istoriografiei cu privire la antichitățile dacice mai multe sfere de interes. Braconajul arheologic, care a avut ca țintă, între alte obiective și cetățile dacice, a fost și rămâne o problemă pentru cercetarea arheologică și până la urmă pentru integritatea patrimoniului cultural național. Aceasta ar fi, în opinia noastră, o primă temă de discuție pe care ne-o propun autorii.

Însă importanța apariției volumului constă, fără nici o îndoială în valoarea istorică a obiectelor publicate. Ele aduc informații importante despre anumite meșteșuguri, în epoca Regatului Dac. Și dorim să remarcăm că restaurarea atentă a făcut să fie conservate, pe unele dintre unelte o suită de semne a căror rol ar putea să fie unul magic, ori, poate marca meșterului care le-a confecționat sau a celui care le utiliza. Tot cu această ocazie trebuie remarcată apariția unor piese inedite, având un caracter deosebit, cum sunt cele două cătușe, care completează unele lacune ale cunoașterii istorice.

Apariția bilingvă (română – engleză), permite accesul unui mare număr de cititori la informație și trebuie remarcate în mod deosebit ilustrațiile. Realizate de graficianul Radu Roșianu, ele reușesc foarte bine să redea amănuntele fiecărui obiect, detaliind fotografiile.

Ferencz Iosif Vasile